Vedenalaisen maailman valokuvaaja, jota kannattaa seurata. Pietro Formisin haastattelu

Pietro Formis, syntynyt 1978.

DANin jäsen vuodesta 2008.

Pietro Formisin tavoitteena on saada ihmiset unelmoimaan. Hän haluaa johdattaa meidät vedenalaiseen maailmaan, joka on oikea ihmemaa. Tähän tavoitteeseensa hän pääsee julkaisemalla otoksiaan eri julkaisuissa, muun muassa seuraavissa: *Oceanographic Magazine*, *Scuba Diver Australasia*, *EZDive*, *Unterwasser*, *Naturphoto*, *Ocean Geographic*, *SUBi* ja *La Rivista della Natura*.

Pietro sai laitesukellussertifikaattinsa 29-vuotiaana. ”Vähän myöhään”, hän itse toteaa, koska sukeltaminen on aina ollut osa hänen elämäänsä, vaikkakin ilman sukelluspulloja. Heti Open Water -kurssin suoritettuaan hänestä tuli DANin jäsen ja pian sen jälkeen hän rakastui vedenalaiseen valokuvaukseen. Muutaman vuoden kuluessa hän onnistui nousemaan yhä korkeammalle kilpailuhierarkiassa, ja lopulta hän voitti **Underwater Photographer of the Year** -palkinnon kirjallaan *Aqua*. Tämän kirjan hän kirjoitti yhteistyössä Emilio Mancuson kanssa. Hän saavutti myös finaalipaikan maailman arvostetuimmassa luontokuvauskilpailussa eli **Wildlife Photographer of the Year** -kilpailussa, jonka järjestäjänä toimii Lontoon luonnonhistoriallinen museo.

Pietro Formisin vahvuuksina voidaan pitää merkittävää taiteellista herkkyyttä, meriympäristön systemaattista tutkimista, kykyä unelmoida sekä taitoa myös toteuttaa näitä unelmia. Tähän kaikkeen yhdistyy harvinainen henkilökohtainen lähestymistapa, jota hän itse kuvailee seuraavasti:

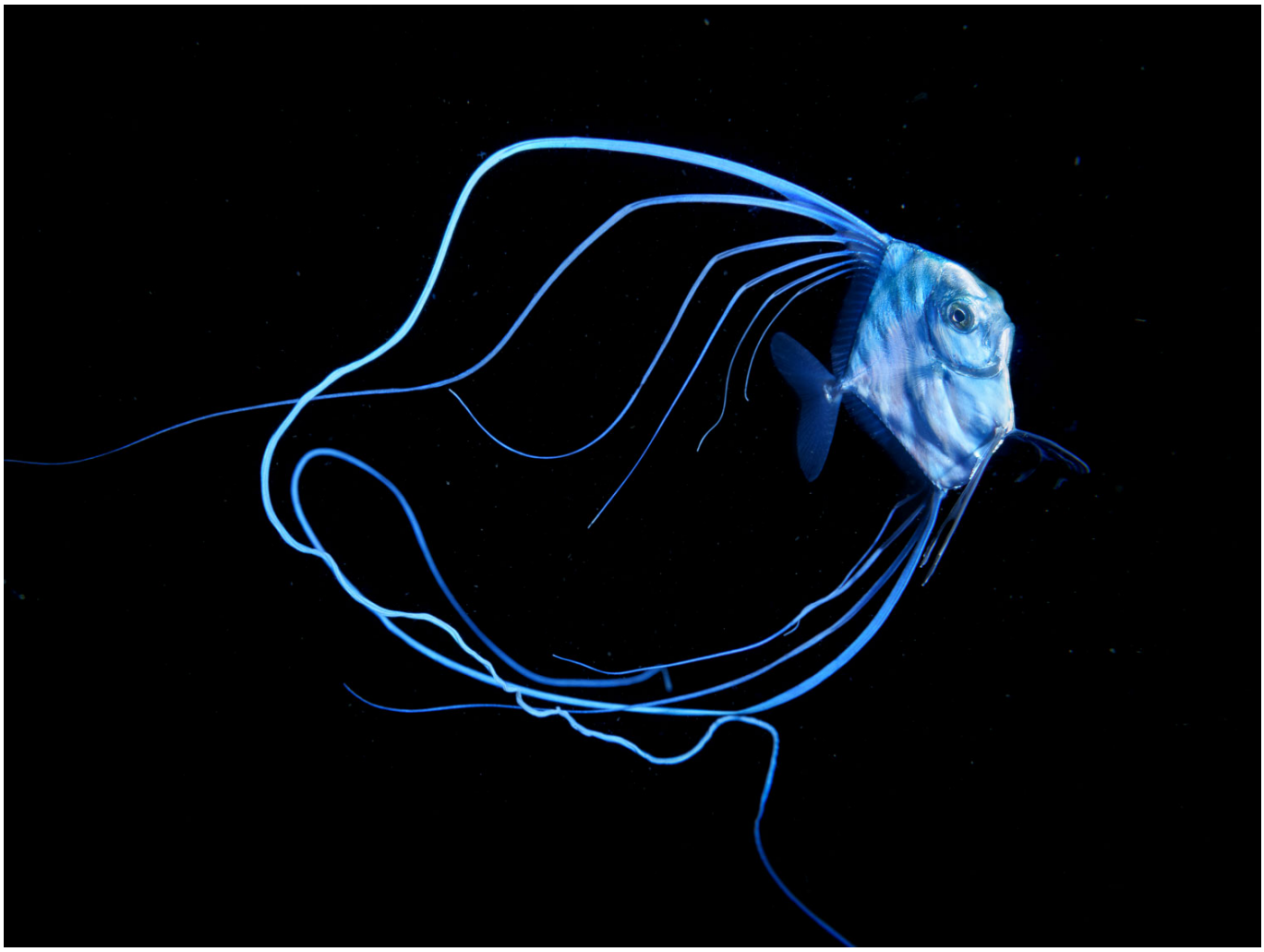
”Osallistun kilpailuihin ja festivaaleille paitsi tunnustuksen ja medianäkyvyyden vuoksi, myös tutkiakseni trendejä, löytääkseni uusia ideoita ja tavatakseni aidosti mielenkiintoisia ihmisiä.”

Pietro aloitti sukeltamisen lapsena harrastaen vapaasukellusta lähellä kotikaupunkiaan Levantoa, joka sijaitsee Italian Liguriassa.

”Mitä tavoittelin? Mustekaloja – raukkaparkoja! En voi enää syödä niitä, mutta silloin jahtasin mustekaloja. Onneksi huonoin tuloksin, onnistuin harvoin pyydystämään yhtäkään.”

Sitten mukaan tuli laitesukellus.

”Isäni ilmoittautui laitesukelluskurssille, ja päätin liittyä mukaan. Näin minusta tuli sukeltaja. Liityin DANiin heti sen jälkeen, sillä minulle oli alusta asti selvää, että turvallisuus on aina etusijalla. Aloin matkustaa maailmalla, minusta tuli sukellusopas ja opetin valokuvauskursseilla. DANin vakuutus on yhtä olennainen osa työtäni kuin kameran mukanaolo.”

Pietron ura on lähtenyt lentoon. Hänen kuviaan on alettu julkaista tärkeimmissä sukelluslehdissä. Hänet on jopa kutsuttu Wildlife Photographer of the Year -kilpailun finalistina gaalaillalliselle Lontoon luonnonhistorialliseen museoon. Illallinen järjestettiin kuuluisan valaan luurangon alla.

”Tunne on unohtumaton, kun ajattelen tunnelmaa ja kaikkia läsnäolijoita maailman arvostetuimmassa luontokuvauskilpailussa. Toinen kilpailu, josta pidän kovasti, on Saksassa järjestettävä GDT eli European Wildlife Photographer of the Year. Järjestäjät valitsevat kuvia, joissa on innovatiivista näkemystä, ja joissa on käytetty taiteellisia tai epätavallisia valokuvaustekniikoita.”

“Täyttä höyryä eteenpäin”

Pietro on myös ryhtynyt yhteistyöhön meribiologi Emilio Mancuson kanssa. Mancuso on vedenalainen valokuvaaja ja tiedetoimittaja. Tästä yhteistyöstä on tuloksena palkittu kirja *Aqua*.

”Tapasimme yhteisen mielenkiinnon kohteemme ansiosta. Aloimme tehdä yhteistyötä tarjotaksemme yhdistettyjä biologian ja valokuvauksen kursseja. Taivuttelin hänet kirjoittamaan tekstejä ensimmäiseen kirjaani. Mancuso on erinomainen valokuvaaja, mutta ennen kaikkea hän on poikkeuksellisen hyvä viestijä. Täydennämme toisiamme ja yhdessä kehittämämme ideat ovat tuottaneet enemmän kuin mitä kummankin henkilökohtainen työpanos yhteenlaskettunakin olisi tuottanut.

Olemme matkustaneet yhdessä, osallistuneet siivoustalkoihin, poistaneet haamuverkkoja ja ennallistaneet meriheinän kasvupaikkoja. Uusin projektimme on dokumenttielokuva Marine Animal Forest. Siinä

keskitytään niihin elinympäristöihin, jotka eivät ole kovin tunnettuja, mutta jotka kuitenkin ovat välttämättömiä elämälle maapallolla. Emiliolla on motto, josta on tullut meille ikään kuin mantra: avanti tutta (täyttä höyryä eteenpäin). Keskinäinen yhteistyömme on kehittynyt mahtavaksi, emmekä aio lopettaa sitä.”

Valokuvaajien vaikutus merten elämään

Thaimaassa aloittelijoilta on kielletty kameroiden ottaminen sukelluksille. Miten valokuvaajat vaikuttavat merten elämään?

”Me emme voi teeskennellä, että emme vaikuttaisi millään tavalla, olemme sitten valokuvaajia tai emme. Jotkut tutkimukset osoittavat, että eniten vahinkoa syntyy alueilla, joilla koulutetaan aloittelijoita. Mielestäni meidän tulisi pysyä poissa herkiltä kasvupaikoilta siihen asti, kunnes nosteenhallinta ja muu toiminta veden alla on sujuvaa. Italiassa sukeltaminen on jonkin verran vähenemässä, mutta Aasiassa tilanne on toinen. Sukeltajien määrä kasvaa, ja sukelluspaikat ovat täpötäynnä kokemattomia sukeltajia, joiden sukeltamista heidän kameransa häiritsevät.”

Mitä sitten kokeneet valokuvaajat voivat tehdä minimoidakseen toimintansa vaikutukset?

”Noudata sääntöjä ja tieteeseen perustuvia ohjeistuksia suojelualueilla. Hanki tietoa kustakin lajista. Voisimme ottaa esimerkiksi videovalot ja salamavalot. Kettuhait viettävät suurimman osan ajastaan syvemmissä vesissä, ja ne ovat erittäin herkkä valolle. Sinihait sitä vastoin viihtyvät matalissa vesissä, joissa on paljon auringonvaloa. Ne eivät näytä häiriintyvän salama- tai videovaloista lainkaan. Jos ne reagoivat jotenkin, ne ovat pikemminkin uteliaita.”

Turvallisuus

“Sukellatko yksin?” on kysymys, joka on hankala jokaiselle vedenalaista maailmaan valokuvaavalle.

Olen erittäin onnekas voidessani jakaa tämän intohimoni vaimoni Ilarian (Ilaria Mariagiulia Rizzuto) kanssa, joka on erinomainen valokuvaaja. Sukellamme yhdessä. Sukeltaminen toisen valokuvaajan kanssa on erilaista kuin sukeltaminen tavallisen sukellusparin kanssa. Koska joudut keskittymään kameran käyttöön, et voi keskittyä niin paljon sukelluspariin. Sukellan joskus yksin, jos minun täytyy, mutta yleensä ympärillä on ihmisiä, esimerkiksi tutkijoita tai sukellusten järjestäjiä.”

Tarinankerrontaa luonnonsuojelun edistämiseksi

Pietron valokuvat etsivät tarinoita kerrottavaksi.

”Ajan kuluessa olen kokenut yhä tärkeämmäksi sen, että voin välittää työni kautta luonnontieteeseen liittyviä viestejä. Yritän yhdistää estetiikkaa dokumentointiin. Ajatuksena on luoda kuvia, jotka voi ripustaa seinälle koristeeksi, mutta jotka kertovat myös jonkin tarinan.

Olen esimerkiksi sukeltanut Po-joen suistossa, missä simpukoiden ja sinisimpukoiden viljely on kärsinyt sinitaskurapukannan räjähdysmäisestä kasvusta. Sinitaskurapu on vieraslaji, joka uhkaa koko Välimeren tasapanoa. Olen dokumentoinut tätä katastrofia Adrianmeren pohjoisosissa. Kävin keräyskeskuksissa saadakseni asiasta syvällisempää tietoa. Monet ihmiset ja myös media-asiantuntijat sanovat, että sinitaskurapu on syötävä laji. Suuri yleisö ei ymmärrä kovinkaan hyvin sitä, että sinitaskuravut saattaisivat olla ongelma. Heidän mielestään riittää, että me vain pyydystämme ja syömme niitä!

Pelkistä simpukoista ja ravuista koostuva ekosysteemi ei kuitenkaan ole terve ekosysteemi. Jos alue ei ole biologisesti monimuotoinen, se on kuin avoin haava – se ei kykene puolustautumaan. Ratkaisuna on palauttaa luonnollinen tasapaino, ja useita hankkeita onkin jo kehitteillä tähän suuntaan.

Työskentelen Adrianmerellä myös merihevosten pelastusasemalla. Sitä johtaa CESTHA, joka on elinympäristöjen kokeellinen suojelukeskus Ravennassa. Keskuksella on sopimus paikallisten kalastajien kanssa, jotka joskus löytävät merihevosia verkoistaan sivusaaliina. Kalastajat tuovat merihevoset pelastuskeskukseen, jossa ne merkitään UV-näkyvällä elastomeerillä ennen vapauttamista. Jos merihevonen joutuu uudestaan pyydykseen, tutkijat saavat tätä kautta tietoa niiden liikkeistä ja populaatiotiheydestä.

Merihevosista ja sukeltamisen kasvusta Pietrolla on enemmänkin sanottavaa, tällä kertaa koskien Aasiaa.

”Hongkongilaisissa apteekeissa on edelleen parasetamolia ja kuivattua merihevosta samalla hyllyllä. Asiat ovat kuitenkin muuttumassa, ja käsitykset meriympäristöstä ovat muutoksen alla. Laitesukellus itsessään sekä myös sukelluslehdet tekevät hyvää työtä tietoisuuden lisäämiseksi. Äskettäin sekä merihevosiin että sinitaskurapuihin liittyviä artikkeleita julkaistiin kiinalaisissa lehdissä. Kustantajat ovat iloisia voidessaan jakaa luonnonsuojeluun liittyvää tietoa yleisölleen.”

Joukkoviestintään ja sosiaaliseen mediaan liittyen Pietro jakaa monien, myös Umberto Econ, näkemykset: kaikki puhuvat kaikesta tietämättä mistä he oikeastaan puhuvat.

Pietro lisää kuitenkin odottamattoman näkökulman:

”Kaikkea käsitellään pinnallisesti, mutta tietyissä olosuhteissa jotain uutta nousee aina pintaan. Katsokaa tiedeviestijöitä sosiaalisessa mediassa: pinnallisuuden valtameressä jotkut ansaitsevat sen, että heihin

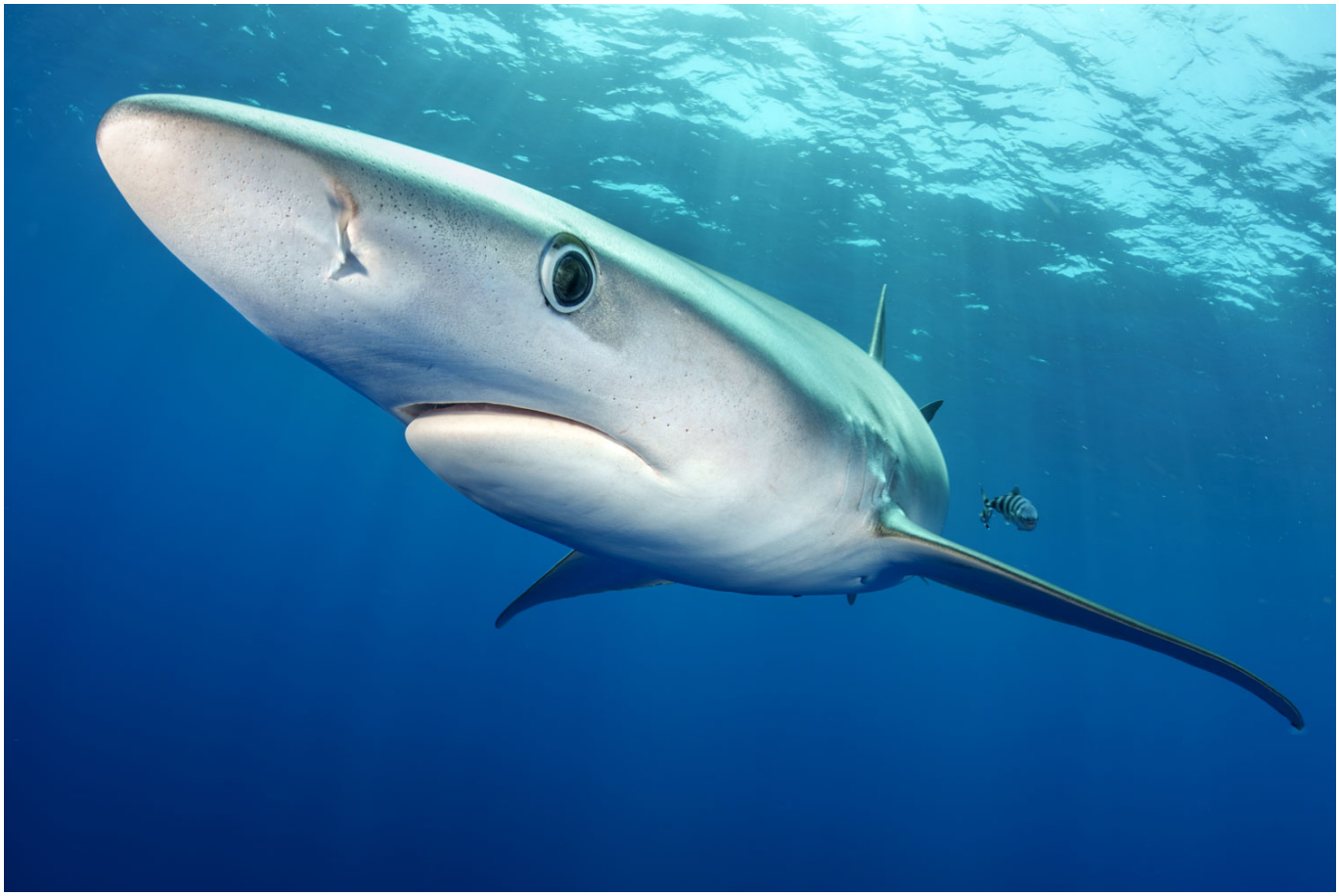
todella luotetaan. Jotain vastaavaa on tapahtunut myös musiikissa. Kaiken latteuden keskeltä nousee energisiä bändejä, jotka muuttavat kaiken.”

Kuinka tärkeää musiikki on Pietrolle?

”Soitin aiemmin kitaristina bändissä. Lempikitarani? Fender Stratocaster ja Gibson SG. Sitten myin SG:n. Stratocasterin pidin.”

Muutama sana pelosta veden alla…

”Tietoisuus olemassaolosta tarkoittaa ainakin pientä pelon tunnetta, varsinkin tilanteissa, joista ei ole aikaisempaa kokemusta. Tunnen itseni aina aloittelijaksi, koska jokainen tilanne on erilainen. Olen ollut yhden kerran todella peloissani. En pelännyt silloin itseni vaan sukellusparini puolesta. Kadotin hänet, kun hän oli jäänyt tunnin ajaksi vapaakiduskotiloita katselemaan! Tätä tilannetta lukuun ottamatta olen aina tuntenut oloni rauhalliseksi. En ole sellainen sukeltaja, joka etsii haasteita.”

Viimeiset kysymykset

Onko olemassa jokin tietyntyyppinen sukellus tai jokin tietty sukellusympäristö, joka on suosikkisi?

”Pidän kaikista sukelluksista, mutta eniten yösukelluksista. Silloin näkee asioita, joita ei näe päivällä, esimerkiksi pietarinkalan uimassa kohti valojasi. Tykkään uida kallioiden välissä taskulampun kanssa. Varjot liikkuvat ja maisemat vaihtuvat, varsinkin korallien välissä Punaisellamerellä. Voit nähdä erilaisia otuksia syömässä.”

Opetat valokuvauskursseilla ja järjestät retkiä. Onko joitain ohjeita, joita haluaisit antaa vedenalaista valokuvausta aloitteleville?

”Kyllä. Opettele ensiksi hallitsemaan nostetta kunnolla. Älä myöskään vaihda valokuvausvälineitäsi liian usein.”

Pietro Formis toimii sekä Beuchatin että Mareluxin virallisena edustajana. Hän tekee yhteistyötä Sony Italian kanssa vedenalaiseen valokuvaukseen liittyvissä tapahtumissa ja on EIZOn luova kumppani. (EIZO on maailman johtava ammattilaiskäyttöön tarkoitettujen valokuvausmonitorien valmistaja.) Ennen kaikkea hän on ollut DANin jäsen aivan ensimmäisistä sukelluksistaan lähtien.

Verkkosivusto: www.pietroformis.com

Kääntäjä: Marianna Rantanen